

Джейн Ейр (стислий переказ)

Шарлотта Бронте

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Десятирічна дівчинка Джейн Ейр жила у Ґейтсхеді з місіс Рід, у якої було ще троє власних дітей – Еліза, Джон і Джорджіана. Місіс Рід була дружиною покійного дядька Джейн Ейр. Батьки дівчинки померли давно, а містер Рід прихистив колись Джейн, бо був рідним братом її мами.

Місіс Рід ставилася до Джейн Ейр погано, вважала, що дівчинка не хоче бути привітною й лагідною дитиною. Ще більше знущань Джейн терпіла від тітчиних дітей. Чотирнадцятирічний Джон Рід ненавидів Джейн, тиранив і мучив безперестану. Дівчинка дуже боялася його і мусила слухатись. Якось він побачив, що Джейн читає книжку і сказав, що вона не має права читати їхні книжки. Джон дав їй стусана, а потім влучив у неї грубим томом. Джейн вдарилась об одвірок і розбила голову, з рани потекла кров. Вона відважилась назвати Джона гидким і жорстоким, діти почали битися. Еліза й Джорджіана покликали матір, прибігли й няня Бесі та покоївка Ебот. Розлючена місіс Рід наказала відвести дівчинку до червоної кімнати й замкнути там.

Бесі та Ебот насварили Джейн і зачинили у червоній кімнаті, де дев'ять років тому помер дядько Рід. Дівчинка сиділа там і думала про часті докори про те, що вона живе на ласкавому хлібі, що вона не рівня Елізі, Джорджіані та мастерові Джону. Дівчинка розуміла, що їй слід було б вдавати безжурну, обдаровану, пустотливу дитину, та вона не могла брехати собі й іншим. Раптом Джейн здалося, що в кімнаті може з'явитися дух її дядька. Побачивши якесь світло на стіні, дівчинка дуже налякалася, почала кричати і щосили заторгала дверми. На її крик збіглися місіс Рід, Бесі та Ебот. Тітка наказала, щоб дівчинка сиділа в кімнаті ще одну годину. Та тільки Джейн замкнули знову, як від переляку вона зомліла.

Отямилась дівчинка у своєму ліжку. Поруч був аптекар містер Лойд, і няня Бесі. Тепер до Джейн ставилися лагідно і спокіно. Наступного дня аптекар прийшов знову. Залишившись з ним наодинці, Джейн розповіла, що її зачинили в кімнаті, де живе привид, що вона не має батьків і братів та сестер, що Джон Рід збив її з ніг, що навіть служниці кажуть їй, що в неї менше прав, ніж у них. Після цього містер Лойд поговорив з місіс Рід і порадив віддати дівчинку до школи. З розмов служниці і няньки Джейн дізналася, що її батько був бідний священик і що її мати одружилася з ним проти волі своєї родини; старий містер Рід позбавив її спадщини; через рік після шлюбу батько Джейн захворів на тиф, а мати заразилася від батька й померла за місяць після нього. Після цього маленьку Джейн забрав до себе містер Рід. Перед смертю він взяв в дружини обіцянку, що вона завжди піклуватиметься про Джейн.

Джейн одужала і дуже хотіла до школи. Місіс Рід відділила дівчинку від своїх дітей, а коли між Джейн і Джоном виник якимось конфлікт, тітка трусонула дівчинку за плечі і ляснула кілька разів по щоках.

У Гейтсхеді відсвяткували Різдво і Новий рік, але Джейн не брала участі у цих веселощах. Іноді до неї приходила Бесі й була дуже лагідна. Якимось у січні до тітки приїхав якийсь чоловік. До вітальні покликали й Джейн. Чоловіка звали містер Броклґерст, він був опікуном школи, у яку тітка хотіла влаштувати Джейн. Після розмови з місіс Рід містер Броклґерст вважав Джейн неслухняною і брехливою, тому він повівся з дівчинкою холодно і залякував пеклом. Коли чоловік пішов, Джейн наважилася сказати тітці, що вона не облудна. Дівчинка говорила, що завжди каже правду, що не може брехати, що любить тітку. Джейн пообіцяла, що всім розповідатиме, як тітка ставилася до неї несправедливо і жорстоко. Місіс Рід виглядала наляканою, а для Джейн це перша здобута перемога.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

До школи, яка знаходилася за п'ятдесят миль, дівчинку відправили саму. Тітка подбала, щоб навіть на канікули Джейн не поверталася у Гейтсхед. Дорога видалася дівчинці довгою. Першою, хто її зустрів за з Ловудської школи, була міс Мілер, молодша вчителька. У школі жили дівчата від дев'яти до двадцяти років, їх було не більше вісімдесяти. Всі вони були вбрані в однакові незграбні коричневі сукні та довгі полотняні фартухи. Весь день проходив за розкладом, дівчата багато молилися і читали Біблію. Першого ранку на сніданок подали пригорілу вівсянку, ніхто з дівчат не зміг її їсти. Потім почалися уроки, учительок було чотири: міс Сміт навчала кроїти й шити; міс Скетчерд викладала історію й граматику, була дуже запальною; мадам П'єро була родом з Франції і вчила французької мови; міс Темпл була дуже добра й дуже розумна, вона була директрисою. Марія Темпл відразу сподобалася Джейн, бо була висока, ставна і вродлива, мала карі очі, що сяяли добротою.

На прогулянці в саду Джейн познайомилася з однією дівчинкою, яку звали Елен Бернс. Дівчинка часто кашляла, любила читати, була дуже розумною. Вона пояснила Джейн, що "Ловудський притулок" – пристановище для бідних сиріт, які живуть на пожертви багатців. Недавно Наомі Броклґерст побудувала нову половину школи, а її син-священник, містер Броклґерст, тут тепер усім порядкує, і міс Темпл доводиться відповідати перед ним за всі свої дії.

З кожним днем Джейн бачила недоліки школи: всюди було холодно, їсти давали мало, а часто продукти були зіпсовані. У Елен Бернс був особистий ворог у вигляді міс Скетчерд, яка весь час робила дівчинці зауваження, біла і при всіх висміювала. Елен зовсім не ображалася на міс Скетчерд і вважала, що на зло треба відповідати добром, хоч Джейн не розуміла, як можна мовчки терпіти таку зневагу.

У Ловуді минула перша чверть. Протягом січня, лютого та частини березня дівчат водили тільки до церкви, але в саду вони мали щодня проводити цілу годину, хоч був

сильний холод, а дівчата не мали достатньо теплого одягу. Кожної неділі вони на цілий день йшли до броклбріджської церкви, де правив службу Богу їхній опікун. Містер Броклґерст якось з'явився у Ловуді зі своєю дружиною і дочками. Він стояв біля міс Темпл і стиха говорив їй на вухо, що в школі треба на всьому економити, а дівчат треба вчити витривалості, терпіння й самозречення. Коли містер Броклґерст побачив дівчинку з кучерявим волоссям, то наказав коротко обстригти усіх дівчат, бо потрібно виховувати в них скромність і поміркованість, а не пристрасть до пишних уборів та зачісок. Його ж дружина і дочки демонстрували зовсім не стриманість у вбранні і зачісках. Джейн боялася потрапити на очі містеру Броклґерсту, але в неї з рук випала грифельна дощечка, тож він її впізнав. Чоловік наказав дівчатам поставити Джейн на стільця, а потім виголосив, що лукавий вже знайшов у душі Джейн притулок, бо ця дівчинка – брехуха. Джейн не могла витерпіти такого сорому. Коли усі розійшлися, вона зішла зі стільця і заридала. Її підтримала Елен Бернс, а потім прийшла міс Темпл і покликала дівчаток у свою кімнату. Вчителька сказала Джейн, що вважатиме її такою, якою вона себе покаже. Джейн розповіла їй невеселу історію свого дитинства. Міс Темпл сказала, що напише до містера Лойда, аптекаря, і якщо він підтвердить те, що Джейн оце розповіла, з нею буде привселюдно знято всі обвинувачення. Потім директриса розпитала Елен, як вона почувається, бо в дівчинки часто були напади сухого кашлю. Міс Темпл пригостила дівчаток чаєм, грінками і пирогом з кмином. Того вечора Елен і Джейн були дуже щасливі, а через кілька днів міс Темпл оголосила у школі, що Джейн ні в чому не винна.

Настала весна, стало тепліше, але у школі спалахнув тиф, вона перетворилася на шпиталь. Недоїдання і задавлені застуди так знесли вихованок, що більше половини захворіло. Навчання припинилось, здорові дівчата могли гуляти довкола Ловуда. Вся увага міс Темпл була звернена на хворих, багато дівчат померли. Джейн не захворіла, тому могла з ранку до вечора блукати лісами й долинами. Її подруга Елен теж була хвора, але не тифом, а сухотами. Елен жила в кімнаті міс Темпл, дівчаткам не дозволяли розмовляти.

Одного вечора Джейн побачила, що до Елен приїхав лікар. Доглядальниця розповіла дівчинці, що Елен дуже погано. Вночі Джейн проникла до кімнати міс Темпл і поговорила з подругою. Джейн лягла до неї в ліжку і заснула. Коли вона прокинулася, доглядальниця несла її коридором назад до спальні. Джейн ще дрімала, а Елен була вже мертва.

Минуло вісім років. Коли епідемія тифу згасла, на школу звернули увагу. Було проведено розслідування і поступово зібрано різні факти, що викликали величезне обурення. Ці викриття були ганебні для містера Броклґерста, але вони пішли на користь школі. Кілька багатих і доброзичливих мешканців того графства дали велику суму грошей на спорудження зручнішого будинку в кращому місці; було запроваджено нові правила, поліпшено харчування.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Життя Джейн було одноманітне, але вона здобула добру освіту. Міс Темпл і далі залишалася директрисою. Її дружба й товариство були для Джейн найбільшою втіхою. Та потім міс Темпл одружилася й виїхала з чоловіком-священиком. Джейн уже два роки була в Ловуді вчителькою, але їй хотілося змін. Тож вона дала в газету оголошення про те, що шукає посади гувернантки в сім'ї з дітьми і може навчати шкільної програми, французької мови, малювання та музики. Через тиждень Джейн отримала один лист, у якому їй пропонували посаду виховательки дев'ятилітньої дівчинки. Щоб поїхати туди, потрібен був дозвіл місіс Рід, але тітка написала в школу, що Джейн може робити все на свій розсуд.

Перед від'їздом Джейн чекала несподіванка: до неї приїхала Бесі, яка дізналася від місіс Рід, що Джейн покидає школу, бо знайшла роботу. Бесі розповіла, що уже п'ятий рік одружена з візником Робертом Лівеном. У них було двоє дітей. Няня розповіла, що Джорджіана виросла красунею і хотіла втекти з одним молодим лордом, але їх виказала Еліза. Джона Ріда вигнали з університету, він зовсім непутящий хлопець, місіс Рід дуже стурбована його поведінкою. Також Бесі розповіла, що років із сім тому такий собі містер Ейр приїхав у Гейтсхед і хотів бачити Джейн. Місіс Рід відповіла, що школа за п'ятсот миль. Містер Ейр дуже поспішав, бо його корабель за день-два мав відпливти з Лондона. Бесі вважала, що це був брат батька Джейн.

Джейн прибула у Торнфілд, її зустріла місіс Фейрфакс, яка була тут економкою. Місіс Фейрфакс розповіла, що прізвище учениці – Варанс, що Торнфілд – чудовий старовинний будинок, але сюди не часто хтось потикає носа. Господарем маєтку був містер Едвард Рочестер, та він не часто сюди приїжджає. Нарешті Джейн познайомилася зі своєю вихованкою – Адель. Її няню-французенку звали Софі. Адель народилась у Франції і лише недавно навчилася розмовляти по-англійському. На щастя, Джейн добре знала французьку. Згодом Адель розповіла Джейн, що сюди її привіз містер Рочестер. Дівчинка колись жила з мамою, але вона померла.

Пізніше від місіс Фейрфакс Джейн дізналася, що містер Рочестер навідується сюди нечасто, і його поява буває завжди раптова, тому вона завжди підтримує будинок у порядку. Жінка назвала господаря трохи диваком. Вона розповіла, що господар багато мандрував і чимало побачив на своєму віку, а коли з ним говориш, ніколи не можна бути певним, чи то він жартує, чи каже серйозно, вдоволений він чи ні. Коли Джейн оглядала будинок, вона почула чийсь уривчастий, сухий, безрадісний сміх. Налякана Джейн дізналася від місіс Фейрфакс, що це сміється покоївка Грейс Пул, яка шие в одній з кімнат.

Джейн подобалося у Торнфілді, вона мала спокійне життя, хоч нерідко чула сміх Грейс Пул, уривчастий, глухий. З іншими мешканцями будинку – Джоном та його дружиною, покоївкою Лі та нянею Софі – у дівчини були нормальні стосунки.

Минули жовтень, листопад і грудень. Якось у січні місіс Фейрфакс попросила Джейн віднести листа до Гея – дві милі туди й назад. Джейн йшла по безлюдній дорозі, а коли подолати милю від Торнфілда, сіла на перелазі огорожі довкола поля. Раптом вона побачила великого пса, а потім – вершника на коні. Джейн рушила своєю дорогою, але раптом кінь посковзнувся на вкритій льодом дорозі і вершник впав. Дівчина зрозуміла, що в подорожнього проблема з ногою, вона хотіла допомогти. Джейн розглянула чоловіка: він був середнього зросту і широкоплечий, лице мав смагляве, риси суворі, чоло високе, мав десь років тридцять п'ять. Джейн допомогла чоловікові сісти на коня, а сама поспішила до Гея. Коли ж вона повернулася додому, то їй повідомили, що приїхав містер Рочестер, який упав з коня і вивихнув собі ногу.

Наступного вечора Джейн і Адель було запрошено в бібліотеку до містера Рочестера. Він сказав, що встиг вдень перевірити Адель, і побачив, що з нею добре попрацювали. Містер Рочестер перевіряв вміння Джейн грати на роялі, переглянув її малюнки.

Одного вечора містер Рочестер хотів порозмовляти з Джейн. Цього разу він видався їй не таким суворим і не таким похмурим. Він спитав Джейн, чи вважає вона його гарним, і дівчина мимоволі відповіла "Ні!". Чоловік почав допитуватись, які у нього вади, але Джейн запитала, чи він добра людина. Він відповів, що не дуже, але має сумніння. Чоловік говорив, що йому хочеться поговорити з кимось по щирості, що Джейн зацікавила його, що він хоче скласти про неї докладнішу думку, дізнатись щось більше. Того вечора містер Рочестер розповів, що коли йому минуло двадцять років, він став на хибний шлях, що мати Адель колись видурювала золото з його кишень, а тепер він дбає про Адель, бо хоче цим спокутувати багато гріхів.

Згодом Джейн дізналася більше. Виявилося, що Адель – донька французької балерини, Селіни Варане, у яку був закоханий містер Рочестер. Він вважав, що балерина його обожнює, хоч який він негарний. Чоловік витрачав на неї гроші, а вона виявилася зрадницею. Адель вона називала донькою містера Рочестера, хоч він в рисах дівчинки не знаходив докази батьківства. Мати кинула дитину напризволяще, тому він мусив забрати дівчинку в Англію. Дружба з містером Рочестером подобалася Джейн, а у Торнфілді він пробув аж два місяці.

Якось вночі Джейн зачула тихе бурмотіння, потім хтось торкнувся її дверей. Дівчина запитала: "Хто там?", але ніхто не одізвався. Почувся диявольський сміх – неголосний, здавлений, низький. Коли Джейн вийшла в коридор, то виявила, що у кімнаті містера Рочестера горить. Вона погасила вогонь, розбудила господаря і коротко розповіла про все, що чула й бачила. Він пішов на третій поверх, а згодом повернувся і щиро подякував за порятунок. Містер Рочестер взяв Джейн за руки, дивно подивився, щось хотів сказати, але слова тремтіли на його вустах. "На добраніч, люба моя рятівнице!" – сказав він.

Зранку Джейн запідозрила у пожежі Грейс Пул і дивувалася, чому цю жінку не арештували чи вигнали. Здавалося, у Торнфілді панує якась таємниця. Ввечері Джейн дізналася, що містер Рочестер ще зранку вирушив до Ліза, в маєток містера Ештона за

десять миль. Місіс Фейрфакс надіялась, що господар побачиться там з чарівною красунею Бланш Інґрем. Джейн розчарувалася, бо досі плекала марні надії щодо містера Рочестера. Тепер Джейн розуміла, що вона бідна, негарна, безрідна, тому не може подібатися містеру Рочестеру.

Через два тижні містер Рочестер повідомив, щоб у маєтку готувалися зустрічати гостей. Коли усі прибули, Джейн відразу помітила, що найбільше уваги містер Рочестер приділяє Бланш. Крім цієї дівчини прибули місіс Ештон і дві її дочки Емі і Луїза, леді Лін, місіс Дент, вдова лорда Інґрема – матір Бланш і її сестри Мері. Останні три були втіленням жіночої величі. Веселим і метушливим став тепер Торнфілд-хол. У парадних покоях бувало тихо тільки тоді, коли гості виходили у сад. Джейн щодня краще розуміла, що містер Рочестер хоче одружитися з Бланш.

Одного дня, коли містера Рочестера не було вдома, прибув дивний чоловік – містер Мейсон. Він приїхав з Вест-Індії, де колись заприятелював з містером Рочестером. Поки гості спілкувалися з Мейсоном, лакей повідомив, що до будинку прибула стара ворожка. Вона викликала до себе панночок і пророкувала їм долю. Настав час і Джейн зайти до бібліотеки, де сиділа стара. Циганка сказала, що Джейн самотня, і нема кому зігріти їй серце, але своє щастя треба поманити, ступити крок назустріч. Коли циганка почала розпитувати Джейн про господаря будинку, про його одруження з Бланш, дівчина сказала, що хоче знати про свою долю, а не про свого господаря. У кімнаті було темно, але Джейн помітила на руці циганки перстень містера Рочестера. То справді був він. Дівчина повідомила, що прибув Мейсон, це налякало містера Рочестера.

Вночі на третьому поверсі пролунав дикий, несамовитий, моторошний крик. Гості прокинулись, переполох був страшенний. Прибіг містер Рочестер і сказав, що одній служниці приверзлося казна-що уві сні, а вона жінка нервова і неврівноважена. Він змусив гостей розійтися по спальнях, а згодом покликав Джейн на допомогу. Дівчина побачила пораненого Мейсона, хтось вкусив його в руку, він стікав кров'ю. поки містер Рочестер поїхав по лікаря, Джейн мусила доглядати за гостем. Дівчину лякало те, що за дверима сиділа Ґрейс Пул, яку вона підозрювала у цьому злочині. Джейн лише тричі чула звуки по той бік дверей. Нарешті прибув лікар Картер, він забрав Мейсона з собою.

Відправивши Мейсона, Джейн і містер Рочестер залишились у саду. Світало. Джейн призналася, що боялася жінки за дверима, але містер Рочестер сказав, що двері були замкнені, і що Ґрейс Пул житиме тут і далі. Потім він розповів, що колись був розбещеним, норовистим юнаком, який опинився в далекому чужому краю і вчинив непоправну помилку, а тепер її наслідки весь час переслідують його.

Якось до Джейн прибув чоловік на ім'я Роберт Лівен. Він розповів, що був за візника в місіс Рід, коли Джейн ще жила в Ґейтсхеді. Від нього Джейн дізналася, що тиждень тому Джон, син місіс Рід, наклав на себе руки, бо вліз у борги й вів розгульне життя. Місіс Рід сильно захворіла і послала Роберта, щоб привіз Джейн.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Джейн прибула до Ґейтсхеда. У Бесі уже було троє дітей. Вона розповіла, що міс Рід дуже хвора. Джейн зустрілася з Елізою і Джорджіаною. Еліза відверто гордувала нею, а Джорджіана не стільки глузувала, як удавала уважну. Джейн кілька раз заходила до тітка, але та ставилася до дівчини дуже холодно. Якось вона дала Джейн лист, через який і поклікала її. Цей лист був для Джейн. Писав її дядько Джон Ейр, брат її мами. Він просив міс Рід дати адресу Джейн Ейр, бо хотів запросити її до себе на Мадейру. Дядько був нежонатий і бездітний і хотів удочерити Джейн та відписати все своє майно. Листа було написано три роки тому. Тітка сказала, що відписала, ніби Джейн померла у Ловуді від тифу. Тепер тітка хотіла, щоб Джейн знала правду. Невдовзі міс Рід померла.

Минув місяць, перше ніж Джейн розпрощалася з Ґейтсхедом. Джорджіану забрав до себе дядько з Лондона, Еліза виїхала до Європи, оселилася в монастирі і постриглася в черниці. Забігаючи наперед, треба сказати, що Джорджіана зробила вигідну партію, узявши шлюб з багатим, щоправда підтоптаним джентльменом, а Еліза постриглася в черниці і стала настоятелькою монастиря, де на початку була послушницею.

Джейн повернулася в Торнфілд і була рада побачити містера Рочестера. Ніхто вже не згадував про весілля господаря. Вечори Джейн і Адель проводили з ним. У той час він був з Джейн дуже лагідним.

Якось теплого літнього вечора Джейн вийшла в сад. Там її чекав містер Рочестер. Між ними відбулася розмова, і дівчина дізналася, що він кохає її. Містер Рочестер запропонував свою руку і серце і признався, що упадав біля Бланш, щоб Джейн ревнувала. Джейн не могла повірити словам містера Рочестера. Зрештою, вона побачила, що він не жартує, і дала згоду стати його дружиною.

Джейн почувалася щасливою, а міс Фейрфакс говорила, що важко вгадати, що з цього вийде. Крім того, в закоханих була різниця у віці в двадцять років.

Наближався день весілля. У шафі висіла весільна сукня срібlistо перлового кольору й легенький серпанок – подарунок містера Рочестера. Одного дня господаря покликали справи до невеличкого маєтку за тридцять миль. Його не було вдома цілу ніч і наступний день. Ввечері Джейн побігла в поле і побачила, як містер Рочестер повертається додому. Була саме ніч перед весіллям. Містер Рочестер бачив, що Джейн тривожиться і попросив поділитися тим, що її гнітить. Тоді вона розповіла, що вночі чула якесь моторошне голосіння. Коли заснула, їй снилося щось страшне. Прокинувшись, вона побачила у своїй кімнаті страшну жінку, яка оглядала шлюбне вбрання. Жінка була висока й огрядна, з густими й довгими чорними косами, що спадали на спину. Вона взяла з вішалки серпанок, накинула собі на голову, повернулася до дзеркала, а згодом роздерла його навпіл, жбурнула на підлогу й потоптала ногами. Побачивши, що вже зайнялося на світ, вона взяла свічку й попрямувала до дверей. Коло ліжка Джейн страшидло спинилося, піднесло свічку до її

обличчя. Тоді Джейн зомліла. Містер Рочестер сказав, що це міг бути сон, але Джейн сказала, що зранку серпанок дійсно лежав роздертий на підлозі. Містер Рочестер здригнувся, затремтів і рвучко обійняв Джейн.

Зранку Джейн у весільній сукні і містер Роджер пішли до церкви поблизу. Вінчання мало бути скромним, тільки вони і священник. Коли почалася церемонія, до церкви зайшли два чоловіки. Вони зупинили весілля, заявивши, що містер Рочестер уже має дружину. Один з чоловіків був адвокат Бріґс з Лондона. Він прочитав документ, де йшлося про те, що п'ятнадцять років тому Едвард Фейрфакс Рочестер взяв шлюб з Бертою-Антуанетою Мейсон. Інший незнайомець виявився самим Мейсоном, він сказав, що його сестра живе у Торнфілд-холі. Священник зізнався, що весь свій вік прожив у цих краях, і ніколи не чув про місіс Рочестер із Торнфілд-холу. Тоді містер Рочестер сказав, що певним чином жонатий і його так звана дружина й досі жива. Вона таємнича божевільна, яку тримають у Торнфілд-холі під трьома замками. Її доглядає місіс Пул.

Містер Рочестер, тримаючи Джейн за руку, повів її на третій поверх маєтку. З ними пішли адвокат і Мейсон. У таємній кімнаті без вікон усі побачили Ґрейс Пул, яка готувала їжу, а в найдальшому кутку кімнати сновигала туди-сюди якась істота. Вона бігала рачки, рикала й форкала, мов якась дивовижна дика тварина. Це і була дружина містера Рочестера.

Коли всі вийшли з кімнати, адвокат сказав Джейн, що на ній немає ніякої провини. Її дядько буде радий почути про це – якщо він іще живий, – коли містер Мейсон повернеться на Мадейру. Виявилося, що дядька Джейн знав містер Мейсон. Коли дядько отримав від Джейн листа з повідомленням про шлюб із містером Рочестером, якраз до нього нагодився містер Мейсон. Містер Ейр розповів про цю новину, а потім довідався, що містер Рочестер уже жонатий. Також адвокат сказав, що дядько дуже хворий, тому не міг негайно виїхати до Англії сам, щоб застерегти дівчину від пастки. Адвокат порадив Джейн залишатися в Англії доти, доки не надійдуть вісті від містера Ейра або про нього. Разом з Мейсоном адвокат пішов геть.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Джейн втекла до своєї кімнати і засунула двері. Вона розуміла, що треба негайно їхати з Торнфілда. Під дверима кімнати на неї довго чекав містер Рочестер. Між ним і Джейн відбулася довга розмова, у якій він все пояснив. Він розповів, що його батько був зажерливий скнара і вирішив не ділити свого маєтку між синами. Тому все мало перейти до Роланда. Але батько не хотів, щоб його другий син став злидарем, і тому вирішив вигідно одружити його. Містер Мейсон, плантатор і комерсант із Вест-Індії, був його давній знайомий. Батько дізнався, що в містера Мейсона є син і дочка і що він дасть за дочкою тридцять тисяч фунтів. Коли Едвард скінчив коледж, його послали на Ямаїку одружитися із уже висватаною дівчиною. Батько нічого не сказав йому про її гроші, а тільки те, що вона гордість і окраса Спаніштауна. Відбулося весілля, молодята

прожили чотири роки, але Берта Мейсон була безсоромною, розпусною жінкою, а найгірше – стала божевільною, як і її мати та інші родичі. Тим часом помер Роланд, а ще через чотири роки – батько. Тепер Едвард був багатий, але не міг позбутися дружини, хоч лікарі й визнали її навіженою. Тоді містер Рочестер тайкома привіз її в Торнфілд. Знайомі в Англії нічого не знали про його одруження. Доглядати БERTУ він найняв Грейс Пул, але інколи божевільній вдавалося втекти. Влаштувавши БERTУ, містер Рочестер мандрував Європою, десять років блукав світами. Він знайшов собі коханку – Селіну Варане, потім у нього була італійка Джачінта та німкеня Клара. Тепер він кається, що вів таке негідне життя. Містер Рочестер пропонував Джейн залишитись з ним, але вона не хотіла бути його коханкою. Перед світанком вона таємно покинула маєток.

Джейн чекали злигодні і голод, бо в неї не було грошей, а свої речі вона загубила. Дівчина блукала якимось невідомим селом і дуже хотіла їсти. Їй доводилося просити хліба у людей, а ночувала вона просто неба. Якось уночі вона прибилася на поріг якоїсь садиби, але економка боялася пустити її усередину. Джейн впала на мокрий поріг і сказала, що їй лишається тільки вмерти, але вона вірить в Бога і кориться його волі. До неї наблизився якийсь чоловік і сказав, що впускає її.

Так Джейн опинилася у Мургаусі, де саме зібралися троє дітей хазяїна маєтку, який помер три тижні тому. Дві сестри – Діана і Мері та їхній брат Сент Джон Ріверс, який був священником, допомогли Джейн у скрутний час. Діана та Мері були гувернантками, а Сент Джон планував стати місіонером і поїхати в Індію. Вони не вимагали від Джейн розказувати про себе все, бо дівчина хотіла приховати свою ганьбу.

Сент Джон мешкав у парафії в Мортоні і запропонував Джейн стати вчителькою у школі для дівчаток, яку він недавно відкрив, адже дівчина шукала будь-яку роботу. Коли Діана та Мері покинути Мургаус і поїхали працювали в багатих родовитих сім'ях, Джейн перебралася у будиночок для вчительки. Дівчина зрозуміла, що посада скромна, а більшість учениць не вміли читати і писати. Сент Джон усіляко підтримував Джейн. Він був закоханий у дочку місцевого багача – міс Олівер. Саме ця дівчина фінансово допомогла відкрити школу для дівчаток. Розамунда Олівер інколи навідувала Джейн у школі і звичайно з'являлася в ту годину, коли містер Ріверс давав уроки катехізису. Їй теж подобався молодий священник, але той був надто відданий вірі і вважав, що з дівчини не вийде хороша дружина для місіонера.

Джейн вміла гарно малювати і якось почала портрет міс Олівер. Його побачив Сент Джон і був вражений. Та все таки він вважав, що його почуття це тільки лихоманка плоті, а не муки душі, яка в нього міцна, як скеля. Він ще раз глянув на портрет і прикрив його аркушем тонкого паперу, на який Джейн, малюючи, звичайно клала руку, щоб не забруднити картону. Раптом на тому аркуші Сент Джон щось побачив і швидко відірвав від берега вузьеньку смужку й сховав у рукавицю. Похапцем кивнувши "на добраніч", він подався геть. Джейн нічого не зрозуміла і невдовзі забула про цей дивний момент.

Наступного дня Сент Джон знову прийшов і вів себе дивно. Потім він пояснив, що на аркуші побачив підпис Джейн і тепер знає усю її історію. Досі Джейн говорила, що її прізвище Олівер, але вона несвідомо підписала аркуш "Джейн Ейр". Сент Джон знав про її дитинство, місіс Рід, Ловудську школу, роботу у Торнфільді і невдалу спробу вийти заміж за містера Рочестера. Все це він дізнався від містера Брігса, який шукав Джейн тому, що містер Ейр, її дядько, який проживав на острові Мадейра, помер. Він відписав Джейн усі свої гроші – двадцять тисяч фунтів. Джейн була приголомшена. Вона спитала Сент Джона, чому містер Брігс написав про неї саме йому. Тоді Сент Джон розповів, що його повне ім'я Сент Джон Ейр Ріверс. Прізвище його матері було Ейр, вона мала двох братів – один, священник, одружився з міс Джейн Рід із Гейтсхеда, а другий, Джон Ейр, есквайр, комерсант, доживав свої останні дні на острові Мадейрі. Містер Брігс, повірник містера Ейра, сповістив Сент Джона, Діану і Мері у серпні цього року про дядькову смерть та про те, що той одписав усе своє майно Джейн. А через кілька тижнів написав другого листа, де повідомляв, що спадкоємиця десь поділась і запитував, чи Сент Джону і сестрам нічого про неї не відомо.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Джейн не могла повірити, що сестра її батька – це мати Сент Джона, Діани і Мері. Виходило, що вони – її двоюрідний брат і сестри. Джейн відразу вирішила, що поділить усі гроші порівну: собі, Сент Джону, Діані і Мері по 5 тисяч.

На Різдво Джейн, Діана, Мері і Сент Джон зібралися разом у Мургаусі. Сестри гаяли час у веселих домашніх розвагах. Того дня вони дізналися, що від'їзд Сент Джона з Англії твердо призначено на наступний рік, а Розамунда Олівер виходить заміж за якогось багача.

Наближалось літо. Якось Сент Джон запросив Джейн на прогулянку і коли вони відпочивали запропонував стати його дружиною. Він запропонував їхати з ним до Індії, бо Джейн призначено стати дружиною місіонера. Джейн довго думала, перш ніж відповісти. Вона розуміла, що він її ніколи не любитиме, але буде нею вдоволений, бо вона може трудитись так само важко, як і він, і навіть не нарікатиме. Дівчина відповіла, що згодна їхати, якщо залишиться вільною, бо їм краще не одружуватися. Сент Джон не погодився і просив добре обдумати пропозицію.

Одного вечора Сент Джон знову просив Джейн добре подумати. Він говорив щиро, лагідно і дивився на дівчину як пастир, що кличе заблудлу вівцю. Джейн майже змінила свою думку, її кликала віра, але вона сказала, що хотіла б пересвідчитися, що це воля Господня. Того вечора Джейн наче почула голос, який кликав її. Це був голос Едварда Фейрфакса Рочестера, сповнений туги й болю. Дівчина закричала, що йде.

Зранку вона вирушила в дорогу до Торнфілда, та коли прибула туди, то побачила почорнілу руїну. Маєток давно згорів, залишилися лише почорнілі розвалені стіни. В господаря одного готелю дівчина дізналася, що будинок спалила божевільна жінка. Якось доглядачка через пристрасть до спиртного не доглядела божевільну, тож та вночі

підпалила будинок. Містер Рочестер врятував слуг, але його божевільна дружина під час пожежі забралася на дах. Він хотів врятувати її, але вона стрибнула вниз і розбилася. Після того як місіс Рочестер кинулася вниз із зубців, почувся страшний тріск і все завалилося. Містера Рочестера витягли з-під руїн живого, але йому вибило одне око, покалічило руку, а згодом запалилося друге око, і він перестав бачити. Тепер містер Рочестер жив у глушині в невеличкому маєтку, що звався Ферндіні.

Джейн негайно виїхала у Ферндін і прибула перед смерком. Її впізнали двоє слуг, з якими жив містер Рочестер. Чоловік був таким же струнким і міцним на вигляд, але обличчя здавалося зневіреним і понурим. Джейн зайшла до нього і почала говорити. Сліпий не міг повірити, що дівчина повернулася. Містер Рочестер показав скалічену руку, на якій не було пальців, на його чолі був шрам, правим оком він міг ледь бачити світло.

Наступного дня Джейн і містер Рочестер пішли на прогулянку. Джейн розповіла про своє життя за останній рік, про Сент Джона і його пропозицію. Містер Рочестер страждав, бо був сліпим і калікою, але він вирішив не відпускати свого щастя, тому заявив, що вони повинні негайно одружитися. Джейн погодилася. Вона дізналася, що в той самий день, коли почула голос містера Рочестера, він з розпукою думав про неї і з його уст вихопилися слова: "Джейн! Джейн! Джейн!". Після цих слів він почув її голос, який говорив, що йде. Джейн нічого не сказала, бо цей збіг був надто дивний і нез'ясовний і надто сильно вразив її.

ЕПІЛОГ

Містер Рочестер і Джейн одружилися. На вінчанні були лише вони, священник і паламар. Джейн написала сестрам, і ті схвалили її крок. Сент Джон не відповів на листа зі звісткою про вінчання, але через шість місяців він написав Джейн стриманого, поважного листа. Відтоді вони листувалися. Джейн навідала Адель, яку містер Рочестер ще раніше віддав у школу. Там дівчинці було важко, тож Джейн підшукала школу з м'якшими правилами неподалік, часто навідувала дівчинку, а подеколи й забирала додому.

Минуло десять років. Джейн була щаслива. Протягом перших двох років подружнього життя містер Рочестер був сліпий. Одного ранку, наприкінці другого року, він повідомив, що починає трохи бачити. Коли йому було подано на руки його первістка, то він побачив, що хлопчик дістав у спадок його очі, такі, які вони були колись, — великі, чорні, блискучі.

Діана й Мері Ріверс повиходили заміж, щороку вони навідують Джейн, а Сент Джон залишився неодруженим.

Стислий переказ скорочено, автор: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу